

НАРОДНО СЪБРАНИЕ	
Вх. №	52-654-04-114
Дата:	20 / 07 2026 г.

1641
[Signature]

**ЧРЕЗ
Г-ЖА МИХАЕЛА ДОЦОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА 52-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

**ДО
Г-Н КОНСТАНТИН ПРОДАНОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ПОСТОЯННАТА
КОМИСИЯ ПО БЮДЖЕТ И ФИНАНСИ
КЪМ 52-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл. 79, ал. 1 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание, внасяме предложение за изменения и допълнения в приетия на първо четене на 15.07.2026 г. Законопроект за Държавния бюджет на Република България за 2026 г., рег. № 52-602-01-19/ 01.07.2026 г., внесен от Министерски съвет, както следва:

§ 1. В Закона за държавния бюджет на Република България за 2026 г. се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл.90 се правят следните изменения:

а) Създава се нова алинея 3:

„(3) Алинея 1 не се прилага, когато просрочените задължения са възникнали във връзка с изпълнение на проекти, финансирани със средства от Европейския съюз, и са резултат от забавено верифициране, забавено възстановяване на средства, обжалване, процедура по налагане на финансова корекция или друго обективно обстоятелство, което не произтича от трайна невъзможност на общината да изпълнява финансовите си задължения.“

2. В чл.113 се правят следните изменения:

а) В ал. 1, т. 1 след думите „31 декември 2025 г.“ се добавя следният текст: „и/или когато кметът на общината е подал в срок до 31 декември 2025 г. искане за сключване на споразумение и изискуемите документи“.

б) В ал.1, т.2 думата „юли“ се заменя със „септември“.

в) Ал.4 се изменя така:

„(4) Определените по ал. 1 проекти могат да се финансират за междинни и окончателни плащания и от общините със собствени средства, целева субсидия за капиталови разходи, както и със заемни средства до възстановяването им по реда на ал. 3.“

г) В ал. 5 да се добавя изречение второ, както следва: „До сключване на договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ или друг правно обвързващ акт за финансиране по програми и механизми на Европейския съюз, проектът продължава да се финансира по реда на този член.“

§ 2. В Преходните и заключителни разпоредби се създава нов § 41а, както следва:

„§ 41а. В Закона за местните данъци и такси се правят следните изменения и допълнения:“

1. В § 13, ал. 1 от заключителните разпоредби думите „31 декември 2026 г.“ се заменят с „31 декември 2028 г.“.

2. В преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за местните данъци и такси в § 16 се правят следните изменения и допълнения:

а) В ал.3 се правят следните изменения:

аа) текстът преди т. 1 се изменя така:

„(3) Таксата за битови отпадъци за 2026 г., 2027 г. и 2028 г. може да бъде определена до 31 декември на предходната година по следния ред:“

аб) в т. 9 думите „през 2026 г.“ се заменят с „в течение на годината“;

ав) в т. 11, буква „а“ след думата „образец“ се добавя „и ред, определени с наредбата по чл. 9“.

б) Алинея 4 се изменя така:

„(4) Когато до 31 декември на предходната година общинският съвет не е определил размер на таксата за битови отпадъци за съответната година по реда на ал. 3, таксата се събира на базата на действащия размер към 31 декември на предходната година.“

в) Алинея 5 се изменя така:

„(5) Разпоредбите на общинските наредби в частта за таксата за битови отпадъци и решенията на общинските съвети, приети по досегашния ред, запазват действието си до приемането на актовете за определяне на таксата за битови отпадъци по основите, посочени в чл. 67, ал. 8 от Закона за местните данъци и такси, но не по-късно от 31 декември 2028 г.“.

§ 3. В Преходните и заключителни разпоредби, в § 46 се правят следните изменения и допълнения:

1. В т. 6 накрая точката се заменя с точка и запетая;

2. Създава се нова т. 7:

„7. Параграф 41а, който влиза в сила от деня на обнародването му в „Държавен вестник“.“

§ 4. В Преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за местните данъци и такси се създава нов § 16а:

„§ 16а.

(1) За общините, които през 2027 г. и 2028 г. започват да определят таксата за битови отпадъци по реда на чл. 67, ал. 8 от Закона за местните данъци и такси, срокът за одобряване на план-сметката по чл. 66, ал. 3 от същия закон за всяка от услугите по чл. 62 е до 31 януари на съответната година.

(2) За общините по ал. 1 чл. 68, ал. 2 от Закона за местните данъци и такси не се прилага за съответната година.

(3) Когато в срока по ал. 1 общинският съвет не е приел план-сметката по чл. 66, ал. 3 от Закона за местните данъци и такси за всяка от услугите по чл. 62 от същия закон, таксата за битови отпадъци за съответната година се събира от лицата по чл. 11 от същия закон на базата на действащия размер към 31 декември на предходната година, освен когато таксата за битови отпадъци за съответната година е определена или се събира по реда на § 16, ал. 3 - 5.

(4) Министерството на финансите, съвместно с Министерството на околната среда и водите, Министерство на иновациите и дигиталната трансформация и Националното сдружение на общините в Република България, извършват ежегоден мониторинг на прилагането на принципа за понасяне на разходите от причинителя или притежателя на отпадъците, като в рамките на бюджетната процедура за съответната година се отчитат техническата готовност на системата за управление на отпадъците и на информационните системи,

актуалността на данните в националните регистри и степента на събираемост на вземанията.

- (5) За осъществяването на функциите и правомощията по Раздел I „Такса за битови отпадъци“ от ЗМДТ общините имат право на безплатен достъп до информация от първичните администратори на данни - Главна дирекция „Гражданска регистрация и административно обслужване“, Агенцията по вписванията, Националния осигурителен институт, Националната агенция за приходите и от други държавни и общински органи и доставчици на обществени услуги, като те са длъжни да я предоставят безплатно, по електронен път и в електронен вид в 14-дневен срок от датата на поискването.“

§ 5. В Закона за събирането на приходи и извършването на разходи през 2026 г. до приемането на Закона за държавния бюджет на Република България за 2026 г., Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2026 г. и Закона за бюджета на Националната здравноосигурителна каса за 2026 г. (обн., ДВ, бр. 113 от 2025 г.) в § 8 се правят следните изменения:

3. В ал. 1 думите „за 2026 г.“ се заменят със „за 2026 г. и 2027 г.“.

4. Алинея 2 се изменя така:

„(2) Дължимите месечни отчисления за 2026 г. и 2027 г. по чл. 64, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците се внасят в срок до 31 декември на съответната година, когато не е прието решение на общинския съвет по ал. 1 за съответната година. Регионалната инспекция по околната среда и водите, на чиято територия се намира съответното депо, възстановява от банковата сметка за чужди средства преведените и неусвоени от общините месечни отчисления за предходната година по чл. 64, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците, за които има решение на общинския съвет за съответната година, в срок до 30 април на текущата година.“

3. В ал. 3 думите „за 2026 г.“ се заменят със „за 2026 г. и 2027 г.“.

Вносител:

Коста Стоянов

МОТИВИ

По параграф 1, т.1:

Общините са основни бенефициенти и изпълнители на проекти с европейско финансиране. В много случаи временното натрупване на задължения по сметки за средства от ЕС не е показател за структурно финансово затруднение, а резултат от спецификата на проектния цикъл, забавени плащания, верификации, обжалвания или административни процедури. Автоматичното прилагане на режима за финансово оздравяване при такива случаи би било непропорционално и би демотивирало общините да изпълняват сложни инвестиционни проекти. Затова е необходимо просрочени задължения по сметки за средства от ЕС да не водят автоматично до третиране на общината като община с финансови затруднения, когато просрочието произтича от забавено верифициране, забавено плащане от управляващ орган, обжалвания, финансови корекции или други обективни обстоятелства извън контрола на общината.

По параграф 1, т.2:

Необходими са ясни гаранции за изпълнението и приключването на общинските проекти в пълен обем съгласно гласуваните в Приложение № 3 в рамките на средносрочната бюджетна прогноза 2026 – 2028 г. Предложените редакции имат за цел да осигурят предвидим, справедлив и практически приложим ред за продължаване на финансирането на Инвестиционната програма за общински проекти през 2026 г. и в средносрочен хоризонт, като се защитят вече предприетите от общините действия по подготовка, възлагане и изпълнение на проектите.

Добавянето на хипотезата, при която кметът на общината е подал в срок искане за сключване на споразумение и изискуемите документи, е необходимо, за да не бъдат изключвани проекти по причини, които не са зависили от общината. В редица случаи общините са изпълнили своите задължения - подали са заявления, представили са документи, провели са съгласувателни действия и са вложили административен, организационен и финансов ресурс, но процедурата по подписване на споразумението не е приключила поради административно забавяне, необходимост от допълнителни проверки или действия на централни органи. При тези обстоятелства би било несправедливо и непропорционално проектът да отпадне само поради липса на подписано

споразумение към определена дата, когато общината е действала своевременно и добросъвестно.

Предложението запазва изискването за наличие на реална проектна готовност, но предотвратява санкционирането на общините за забавяне извън техния контрол.

Замяната на датата 1 юли 2026 г. с 1 септември 2026 г. е необходима с оглед реалните срокове за подготовка, обявяване и провеждане на обществени поръчки, приключване на съгласователни процедури, разглеждане на жалби, избор на изпълнител и откриване на строителна площадка.

Инфраструктурните проекти се намират в различна степен на готовност. Част от тях са на етап обявена обществена поръчка, други са с избран изпълнител или сключен договор, а трети са достигнали до откриване на строителна площадка. Поради това условията не следва да се тълкуват кумулативно. Достатъчно е към определената дата да е изпълнено поне едно от изброените обстоятелства, което доказва реална проектна готовност и намерение за изпълнение.

Предложението за удостоверяване от съответните управляващи органи е необходимо, за да се избегне субективна или неясна преценка дали даден проект може да бъде финансиран по европейски програми.

Самата теоретична възможност даден проект да попадне в обхвата на европейска програма като „допустим за финансиране“ не означава, че той ще бъде „одобрен за финансиране“, т.е. за него по допустимост не е осигурено гарантирано реално финансиране. Необходимо е това обстоятелство да се установява от компетентния управляващ орган, който разполага с информация за допустимостта, наличния ресурс, критериите за подбор, етапа на процедурата и възможността проектът да бъде реално финансиран.

Така се гарантира, че проекти няма да бъдат изключвани от националната инвестиционна програма само въз основа на хипотетична възможност за европейско финансиране. В тази връзка, добавеното изречение „второ“ в ал. 5 е ключово за защита на общините при насочване на проекти към европейско финансиране. До момента на сключване на договор за безвъзмездна финансова помощ или до издаване на друг правно обвързващ акт проектът няма гарантиран финансов източник. Ако през този период бъде прекратено финансирането по националната инвестиционна програма, общината може да остане с поети договорни задължения, но без осигурен ресурс. Предложението предотвратява такъв финансов вакуум и гарантира непрекъсваемост на изпълнението. То е особено важно за проекти с вече сключени договори,

започнати строителни дейности или подадени искания за плащане по Инвестиционната програма за общински проекти.

Предложената редакция на ал. 4 осигурява допълнителна гъвкавост при изпълнението на проектите, като допуска общините да използват собствени средства, целева субсидия за капиталови разходи или заемни средства за междинни и окончателни плащания.

Тази възможност е важна за случаите, в които забавяне на плащанията би довело до спиране на строителството, начисляване на неустойки, невъзможност за спазване на договорни срокове или риск от компрометиране на обекта. Същевременно тази възможност следва да се разглежда и като допълнителен инструмент за гъвкавост, а не като заместване на държавния ангажимент за финансиране на проектите, включени в програмата.

Общините следва да могат да използват такива източници при ясни условия, без това да води до загуба на правото им на последващо финансиране или рефинансиране по програмата.

По параграфи 2,3,4 и 5:

Към днешна дата само 16 от общо 265 общини прилагат „пилотно“ новата методика за определяне на такса смет на принципа „замърсителят плаща“. Тези общини са само малки, като най-голямата от тях е Община Аксаково, Варненска област, в която живеят 20 000 души и се състои от 23 населени места. По тази методика таксата смет на бизнеса (юридическите лица) намалява за сметка на таксата смет на битовите потребители (физическите лица) и хората с по-големи дворове в селата, на които се вдига почти със 100 процента и дори с над 100%.

Община Аксаково е направила текущ анализ на дейностите по определяне на размера на ТБО за 2026 г. съобразно новите основи по чл. 67, ал. 8 от ЗМДТ и е добре да се използва техният опит при прилагането на новата методика. Според този анализ, „при така действащата на територията на общината система за събиране на отпадъци, точното отчитане на генерираното количество отпадък от всяко домакинство или лице е възможно само когато домакинството или лицето е единствен ползвател на съответните съдове за отпадъци. За въвеждане на реално измерване на количеството битови отпадъци е необходимо закупуване на техника, съдове и изграждане на обособени за събиране на отпадъци помещения, служители, които да контролират измерването и броя на ползвателите в сградите с режим на етажна собственост, както и внедряване на изцяло нова система за сметосъбиране и сметоизвозване.

За всичко това е необходимо технологично време и огромен финансов ресурс, с какъвто общината към момента не разполагаше. Няма община в страната, която да разполага с необходимата инфраструктура, техника и информационна система, които да обезпечат всяко едно домакинство от територията на всички населени места на общината, относно измерване на индивидуалните количества битови отпадъци и изчисляване размера на дължимите за тях разходи за предоставените услуги.

При приемане на основа индивидуално определено количество битови отпадъци за имота чрез торби с определена вместимост и товароносимост, ЗМДТ предвижда същите да се закупуват от задължените лица предварително за цялата година. Това изисква регламентиране на ред за закупуване, организация на процеса и предварително финансово обезпечаване, което ще доведе до нови допълнителни административни регулации и тежести за задължените лица. Честа практика ще е физическото увреждане на торбите и разпиляване на отпадъците по публични пространства, включително пътища, от недобросъвестни лица и безстопанствени животни. За намаляване количеството на индивидуалния отпадък с цел заплащане на по-ниска ТБО, ще се създадат вредни практики като изхвърляне на индивидуалните отпадъци в контейнерите за общо ползване, изгарянето им в границите на имотите или изхвърлянето им на нерегламентирани места. Това ще доведе до увеличаване замърсяването на обществените пространства, препълване на индивидуалните съдове или изхвърлянето на отпадъци около тях, както и до създаването на нерегламентирани сметища. По този начин от една страна ще се намали компонента за индивидуалното количество отпадък, който определя таксата, но ще се увеличи неимоверно компонента, който засяга почистването на териториите за обществено ползване. Ще се стигне до драстично замърсяване на обществени пространства, райони в близост до границите на населените места, речни корита, дерета, земеделски земи, гори и пасища, вододайни зони и частни имоти, което създава опасности за здравето на населението. Почистването на нерегламентираните сметища, освен значителни разходи, изисква и продължителни съгласувателни процедури с други инстанции, което увеличава вероятността от опасно въздействие на изхвърлените отпадъци. Те често се изхвърлят в труднодостъпни райони, където достъпът на техника е затруднен или възпрепятстван, което забавя почистването със свързаните с това рискове, увеличава значително разходите за компонента по поддържане на териториите за обществено ползване и се отразява неблагоприятно върху общия размер на таксата за битови отпадъци в посока увеличаване. В крайна

сметка, резултатът е и невъзможност за мониторинг на реалното количество индивидуално генериран отпадък. С оглед на изложеното по-горе, се налага извод, че преминаването към такъв вариант изобщо няма да е плавен и реализируем в разумни срокове, както и няма да съдейства нито за прецизно определяне реалното количество индивидуално генериран отпадък, нито за екологосъобразното управление на отпадъците.

Анализите показват, че и основата за определяне размера на таксата на брой ползватели на услугата в имота е неподходяща. Това е така, тъй като определянето на броя ползватели изисква индивидуално деклариране на този брой за всеки един имот от страна на всяко едно задължено лице. При неизпълнение на това задължение, броят ползватели на услугата в имота би могъл да се определи съобразно броя на регистрираните в имота лица по настоящ адрес. Следва обаче да се има предвид, че тук също изникват множество проблеми, свързани с обстоятелствата, че част от действително живущите лица в един имот нямат съответната регистрация по настоящ адрес в него, че лица, които са регистрирани по настоящ адрес в даден имот, в действителност не живеят в него, че много на брой лица мигрират от едно населено място в друго и от една държава в друга в течение на годината. Поради ограничения кадрови ресурс, не е възможно и извършване от страна на общинската администрация проверка на декларираните данни. Изброените по-горе фактори водят до невъзможност от достоверно установяване на действителния брой ползватели за всеки един имот, респ. до неравнопоставено понасяне тежестта на ТБО между задължените лица. Освен това, в някои населени места на общината не са налице достатъчен брой ползватели, така че събираната от тях ТБО да обезпечи възстановяването на извършените разходи за предоставяне на услугите“.

Преминаването към новата методика е сред най-сложните фискални и административни реформи на местно ниво. То изисква едновременно изпълнение на няколко предпоставки: надеждни и актуални данни за имоти, ползватели, обекти и съдове; работещ обмен с първичните администратори на данни; адаптирани общински информационни системи; подготвени наредби; нови план-сметки; публична комуникация с гражданите и бизнеса; както и практически механизми за прилагане на различни основи според спецификата на населените места и услугите.

Тези предпоставки не зависят единствено от действията на отделната община. Част от необходимите данни се поддържат от национални регистри и други първични администратори, а прилагането на новите основи изисква

оперативна съвместимост, своевременен електронен обмен и яснота относно реда за предоставяне и използване на информацията. Поради това предложението предвижда безплатен достъп на органите по приходите на общините до необходимите данни от първичните администратори, както и ежегоден мониторинг на техническата готовност, информационните системи, актуалността на данните и събираемостта на вземанията.

Предложеният срок до 31 декември 2028 г. създава реалистичен времеви хоризонт, в който общините да подготвят нормативната, техническата и организационната среда за прилагане на новите основи. Така се избягва рискът от формално въвеждане на модел, който на практика не може да бъде приложен еднакво надеждно във всички общини и спрямо всички категории задължени лица.

Определянето на таксата според количеството отпадъци по начин, който е обективен, измерим и устойчив на оспорване, изисква изградена национална рамка: регионални системи за управление на отпадъците; разделно събиране и съоръжения за предварително третиране; средства за измерване/претегляне на отпадъците при източника и на депата; актуални и оперативно съвместими национални регистри и информационни системи, както и окончателна и стабилна методика, особено за многофамилните жилищни сгради. Голяма част от тази инфраструктура тепърва се изгражда, а общините продължават да изпълняват и редица други подготвителни действия в рамките на своите правомощия - събиране на данни чрез декларации от граждани и бизнес; участие в разработените по европейски проект модели за съвременно управление на отпадъците; въвеждане на специализирани технологии и оборудване за по-ефективно отчитане на количествата и т.н. Разликите в готовността между общините произтичат от различната степен на завършеност на регионалните системи и от наличието и актуалността на данните в националните регистри - фактори извън прекия им контрол.

Особено важно е да се запази правната сигурност на приходната част на план-сметките. Ако в дадена община не бъде приет размер на таксата или план-сметка по новия ред в срок, следва да има ясен резервен механизъм, чрез който услугите по чистота да продължат да се финансират. Липсата на такъв механизъм би могла да доведе до невъзможност за събиране на достатъчно приходи, натрупване на задължения към изпълнители, затруднения при сметосъбирането и сметоизвозването, отлагане на дейности по третиране на отпадъците и риск от влошаване на санитарната среда в населените места.

Предложението защитава и гражданите от шоково и трудно обяснимо нарастване на задълженията. Прилагането на новите основи без достатъчно подготвени данни и системи може да доведе до резки размествания в тежестта между различни категории задължени лица, включително домакинства в малки населени места, уязвими групи, малък бизнес и обекти със специфичен режим на ползване. Преходният период дава възможност тези ефекти да бъдат анализирани, публично обяснени и управлявани по начин, който запазва доверието в реформата.

Предложеният режим относно месечните отчисления по чл. 64, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците за 2026 г. и 2027 г. също е необходим за запазване на финансовата устойчивост на общините в преходния период. Той дава възможност за по-гъвкаво управление на ресурса за дейности, свързани с управление на отпадъците, без да се нарушава целевият характер на средствата и без да се блокират разходи, необходими за нормалното функциониране на системата.

Също така, очакваме съвместно с отговорните министерства в определен срок да бъдат изработени разпоредби, чрез които всяка една община да може да приложи новите основи поетапно - първоначално за поне едно-две населени места, зони, категории задължени лица и/или услуги и след това напълно за цялата си територия. Така ще се осигурят гаранции, че в тези територии няма да бъдат допуснати кризи при управлението на отпадъците и незаконното им изхвърляне.

Вносител:

Коста Стоянов